

Høringsnotat – forslag til forskrift om sammenslåing av verdipapirfond som følge av endringer i lov 12. juni nr. 52 1981 om verdipapirfond (ny § 4-14)

1. Oppdrag fra Finansdepartementet - innledning

Nye regler om sammenslåing av verdipapirfond i verdipapirfondloven er vedtatt i lov 19. juni 2009 nr. 48 om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond § 4-14 mv., heretter benevnt endringsloven. Av sentrale forarbeider er Ot. Prp. nr. 72 (2008-2009) Om lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond og enkelte andre lover (samleproposisjon), heretter benevnt proposisjonen, og høringsnotat utarbeidet av Finansdepartementet.

Departementet har kommet til at det er behov for å fastsette nærmere regler i forskrift før lovendringen som åpner for sammenslåing av verdipapirfond kan tre i kraft. Departementet har derfor bedt Finanstilsynet om å utarbeide forslag til forskrift om sammenslåing av verdipapirfond med hjemmel i verdipapirfondloven § 4-14 sjette ledd. Finanstilsynet har særlig blitt bedt om å vurdere hvordan sammenslåingen skal behandles regnskapsmessig og kontrolleres av revisor.

Den 13. juli 2009 ble Råds- og parlamentsdirektivet 2009/65/EC (UCITS IV) vedtatt. Det nye direktivet vil erstatte direktiv 85/611/EF med senere endringer, og gjennomføringsfristen er satt til 1. juli 2011. UCITS IV inneholder i artikkel 2 (1) punkt p), q) og r) definisjon av fusjon av verdipapirfond som omfattes av direktivet. Fusjon av verdipapirfond er nærmere regulert i kapittel VI artikkel 37 til 48. Blant annet inneholder direktivet harmoniserte regler for vilkårene for tillatelse til fusjon av UCITS-fond og regler om informasjon til investorene. Slik adgang til fusjon er forventet å gi økt effektivitet og markedsintegring.

Finanstilsynet foreslår forskriftsbestemmelser som i stor utstrekning samsvarer med reguleringen av fusjon av verdipapirfond i UCITS IV, dog slik at noen av direktivbestemmelsene på grunn av hjemmelssituasjonen slik denne er pr i dag ikke foreslås vedtatt nå. Dette gjelder for eksempel depotmottakers bekreftelse av plan for sammenslåing, se kommentarene til § 3.

Når det gjelder skattemessige forhold, viser Finanstilsynet til side 11 i proposisjonen. I og med at Finansdepartementet varsler å senere ville komme tilbake til dette forholdet, har Finanstilsynet ikke gått nærmere inn på denne problemstillingen, jf. vpfl. § 4-14 (3) nr. 3.

Finanstilsynet viser til kapittel 9 i samleproposisjonen når det gjelder de økonomiske og administrative konsekvensene av å innføre regler om sammenslåing av verdipapirfond. Forslaget til forskrifter vil kunne innebære økte kostnader for forvaltningsselskapene knyttet til uttalelse fra revisor, jf. § 7. Det antas at de effektiviseringsgevinster som sammenslåing av verdipapirfond kan gi i form av en viss samordning av fondstilbudet vil langt oppveie disse kostnadene

2. Kommentarer til forskriftsforslaget

Til § 1 Betydningen av sammenslåing av verdipapirfond

Det fremkommer ikke klart av proposisjonen hvilke typer sammenslåinger som omfattes av reguleringen. Det kan tenkes andre typer sammenslåinger enn den hvor et overdragende

verdipapirfond slås sammen med et overtakende verdipapirfond, og det overdragende verdipapirfondet avvikles. For eksempel at to verdipapirfond slås sammen i ett nytt verdipapirfond. Finanstilsynet legger til grunn at en sammenslåing av verdipapirfond normalt innebærer at ett overdragende verdipapirfond går inn i ett overtakende verdipapirfond, dog slik at det ikke er til hinder for sammenslåinger som omfatter flere overdragende verdipapirfond. Finanstilsynet legger til grunn at vpfl § 4-14 ikke er til hinder for sammenslåinger som omfatter flere enn to verdipapirfond. Også UCITS IV åpner for at sammenslåinger kan omfatte flere enn to verdipapirfond. Forslaget til forskriftsbestemmelser er av praktiske hensyn utformet med sikte på sammenslåinger av to verdipapirfond. I forslag til § 9 er det imidlertid forutsatt at forskriftens bestemmelser skal gjelde tilsvarende ved sammenslåinger som omfatter flere enn ett overdragende verdipapirfond.

Reglene om sammenslåing vil gjelde verdipapirfond som forvaltes av ulike forvaltningsselskap. Det vises her til side 48 i proposisjonen, i merknadene til § 4-14 tredje ledd, og forslag til § 9.

Etter UCITS IV kan UCITS-fond fusjoneres på tvers av landegrensene innenfor EØS-området. Finanstilsynet legger til grunn at vpfl. § 4-14 kun omfatter sammenslåing av verdipapirfond som er etablert i Norge.

Finanstilsynet finner det hensiktsmessig at det i forskriften gis en nærmere beskrivelse av virkningen av en sammenslåing, og dermed også en avgrensning av området for sammenslåing. I forslag til § 1 nr.1 legges det opp til full sammenslåing hvor samtlige eiendeler, rettigheter og forpliktelser i det overdragende verdipapirfondet overføres til et overtakende verdipapirfond.

Til § 2 Søknadens innhold

Paragraf 2 angir hvilke opplysninger som skal inngå i en søknad om sammenslåing. Dersom de verdipapirfond som skal slås sammen forvaltes av ulike forvaltningsselskap legges det opp til at det er forvaltningsselskapet til det overdragende fondet som skal sende inn søknaden. Søknaden skal inneholde en plan for sammenslåing som nærmere angitt i § 3. I søknaden skal det også gis en redegjørelse for hvorfor forvaltningsselskapet mener at vedtektene til de aktuelle verdipapirfondene i det vesentlige er like når det gjelder investeringsmandat og hvorfor sammenslåingen er i andelseiernes interesse.

Til § 3 Krav til plan for sammenslåing

Finanstilsynet har funnet det hensiktsmessig at det utarbeides en plan for sammenslåingen, jf også artikkel 40 i UCITS IV.

Planen for sammenslåing skal vedtas av styret i forvaltningsselskapet, se også kommentaren til § 9.

Etter artikkel 41 i UCITS IV skal depotmottaker for begge fond bekrefte at planen for sammenslåing oppfyller direktivkravene og fondets vedtekter. Ettersom dette er en ny oppgave for depotmottaker er Finanstilsynet av den oppfatning at dette kravet ikke bør innføres gjennom forskrifter til vpfl § 4-14. Det antas imidlertid at det bør kreves en etterfølgende uttalelse fra revisor, jf. § 7.

Planen for sammenslåingen skal gi informasjon om prinsippene for verdsettelse av verdipapirfondenes eiendeler, jf § 3 nr. 3. Som utgangspunkt skal foretakets gjeldende prinsipper for verdsettelse av verdipapirfondenes eiendeler benyttes. Eventuelle avvik fra dette må presiseres og begrunnes.

Til § 4 Skriftlig informasjon om sammenslåingen til andelseierne

I følge vpfl. § 4-14 (3) skal det gis skriftlig informasjon til den enkelte andelseier i begge verdipapirfond om forhold opplistet i samme bestemmelse nr. 1-4. Det foreslås at andelseierne samtidig gis informasjon om forhold opplistet i § 4. Det skal blant annet gis informasjon om at det aktuelle verdipapirfondet vil bli slått sammen med et annet, og om de forskjellige alternativer andelseierne har ved sammenslåingen. Dersom Finanstilsynet stiller vilkår for sammenslåingen, jf vpfl. § 4-14 (2), skal andelseierne informeres om disse.

Finanstilsynet legger til grunn at informasjonen må sendes per ordinær post eller som e-post, og at annonsering via forvaltningsselskapets hjemmeside, i aviser eller i andre publikasjoner ikke er tilstrekkelig for å oppfylle informasjonskravet.

Det følger av vpfl. § 4-14 (4) at en sammenslåing ikke kan gjennomføres før en måned etter at andelseierne har fått informasjon etter lovens tredje ledd. Finanstilsynet legger til grunn at den informasjon som vil bli utarbeidet etter krav i forskriften utarbeides i samme dokumentasjonsmateriale.

Til § 5 Innløsning

Det følger forutsetningsvis av vpfl. § 6-9 (1) nytt tredje pkt. at en andelseier har rett til å få sin andel innløst i forbindelse med sammenslåingen. Det følger av samme bestemmelse at andelseier ikke kan avkreves innløsningskostnader, jf. også vpfl. § 4-14 (3) nr. 2 om rett til kostnadsfri innløsning. Forslag til § 5 presiserer andelseiernes rett til å få utbetalt verdien av sine andeler i kontanter kostnadsfritt. Dette gjelder for andelseierne i både det overtakende og det overdragende verdipapirfondet. Dersom ikke denne retten benyttes, vil andelseierne bli andelseiere i det sammenslåtte verdipapirfondet.

Det foreslås videre i § 5 at retten til kostnadsfri innløsning skal gjelde i minst 30 dager fra andelseierne har fått informasjon om sammenslåingen. Det er rimelig at andelseierne får noe tid til å vurdere om en ønsker å benytte retten til innløsning. Etter Finanstilsynets vurdering vil en frist på 30 dager etter at andelseierne har fått informasjon om sammenslåingen være tilstrekkelig til å kunne ta stilling, men forvaltningsselskapet kan utvide perioden for kostnadsfri innløsning.

Til § 6 Kostnader, gebyrer, mv.

I følge forslag til § 6 skal verken det overdragende eller det overtakende verdipapirfondet eller andelseierne belastes gebyrer eller kostnader i forbindelse med sammenslåingen. At andelseierne ikke skal belastes innløsningskostnader følger for øvrig av vpfl. § 6-9 (1) tredje pkt., jf. § 4-14 (3) nr. 2, og Finanstilsynet legger til grunn at andelseierne heller ikke skal belastes noen form for tegningskostnader i forbindelse med at disse blir andelseiere i det overtakende fondet.

Til § 7 Etterfølgende bekreftelse til Finanstilsynet

Forslag til § 7 er utarbeidet på bakgrunn av UCITS IV artikkel 42. Tidligere standardvilkår inneholdt krav om avviklingsregnskap. Dette er ikke foreslått videreført i forskriften ettersom alle eiendeler og forpliktelser til det overdragende verdipapirfondet blir overført til det overtakende verdipapirfondet. Avviklingsregnskap var av særlig betydning når alle aktiva med unntak av de som var identiske med de finansielle instrumentene i det overtakende verdipapirfondet måtte realiseres før sammenslåingen. Finanstilsynet legger til grunn at de kontrollhandlinger som legges til revisor vil gi tilstrekkelig sikkerhet for at sammenslåingen er gjennomført i samsvar med lovgivningen og den plan som er besluttet for sammenslåingen.

Selv om det ikke foreslås at det skal utarbeides et avviklingsregnskap for det overdragende verdipapirfondet, må det utarbeides en åpningsbalanse for den samlede virksomhet som fortsettes. Det er naturlig at valgt revisor for overtakende verdipapirfond vurderer om denne er satt opp i samsvar med gjeldende regnskapsregler. Finanstilsynet legger til grunn at uttalelsen fra revisor avgis med samme sikkerhetsnivå som for revisjon.

Plan for sammenslåing vil være et sentralt grunnlagsdokument for Finanstilsynets godkjenning, og ved krav til revisorbekreftelse vil en etablere en ordning som sikrer en uavhengig etterprøving av at sammenslåingen er utført i henhold til planen. Det foreslås at revisor sender uttalelsen direkte til Finanstilsynet senest tre måneder etter virkningstidspunktet for sammenslåingen. Det vises for øvrig til kommentarene til forslag til § 3.

Til § 8 Avvikling

Finanstilsynet forslår i § 8 at det normalt ikke bør utstedes andeler i det overdragende verdipapirfondet etter at forvaltningsselskapets styre har besluttet sammenslåing. Det vises i denne forbindelse til verdipapirfondloven § 6-10 nr. 1 som gjelder ved avvikling av verdipapirfond. Finanstilsynet legger til grunn at samme prinsipp i utgangspunktet bør gjelde ved sammenslåing av verdipapirfond i forhold til det overdragende verdipapirfondet, men allerede fra forvaltningsselskapets beslutning foreligger. Det vil være naturlig at nye andelseiere tegner andeler i det overtakende verdipapirfondet fra dette tidspunktet.

Det kan imidlertid tenkes tilfeller hvor det vil være hensiktsmessig at det kan tegnes andeler i det overdragende verdipapirfondet selv om forvaltningsselskapets styre har besluttet sammenslåing. Et eksempel på et slikt tilfelle kan være dersom en andelseier har spareavtale som forfaller i perioden fra sammenslåing er besluttet og frem til andelseier har tatt stilling om vedkommende vil innløse eller tre inn i det sammenslåtte verdipapirfondet. Et annet eksempel kan være dersom det er lavere tegningskostnader i det overdragende verdipapirfondet enn i det overtakende verdipapirfondet.

Til § 9 Verdipapirfond som forvaltes av ulike forvaltningsselskap

I forslag til forskrift har Finanstilsynet tatt utgangspunkt i at verdipapirfondene forvaltes av samme forvaltningsselskap. Dersom verdipapirfond som forvaltes av to ulike forvaltningsselskap skal sammenslås, følger det av § 9 at forskriftens regler skal gjelde tilsvarende. I forhold til § 3 innebærer dette at planen for sammenslåingen må vedtas av styrene i begge forvaltningsselskapene. Det legges også opp til at forskriftene skal kunne

anvendes tilsvarende dersom det er tale om flere overdragende verdipapirfond som går inn i ett overtakende verdipapirfond.

Til § 10 Unntak fra forskriftens bestemmelser

Finanstilsynet legger til grunn at det vil kunne forekomme helt spesielle tilfeller hvor det vil være hensiktsmessig å gi unntak fra en eller flere av forskriftens bestemmelser. Dette vil for eksempel kunne være i situasjoner med uvanlige markedsforhold, eller når overdragende fond består av én eller noen få andelseiere. Finanstilsynet bemerker likevel at dispensasjonsadgangen er ment som en snever unntaksbestemmelse.

3. Utkast til forskrift om sammenslåing av verdipapirfond

Fastsatt av Finansdepartementet dd.mm.2010 med hjemmel i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond § 4-14 siste ledd.

§ 1 Betydningen av sammenslåing av verdipapirfond

Sammenslåing av verdipapirfond i medhold av verdipapirfondloven § 4-14 innebærer følgende på virkningstidspunktet:

1. Alle eiendeler, rettigheter og forpliktelser i det overdragende verdipapirfondet overføres til det overtakende verdipapirfondet.
2. Alle andelseiere i det overdragende verdipapirfondet som ikke velger å få sine andeler innløst blir andelseiere i det overtakende verdipapirfondet.
3. Det overdragende verdipapirfondet avvikles.

§ 2 Søknad om godkjenning

Forvaltningsselskapet til det overdragende verdipapirfondet skal søke Finanstilsynet om godkjenning av sammenslåingen. I søknaden skal det gis en redegjørelse for at vilkårene i verdipapirfondloven § 4-14 (2) nr. 1 og 2 er oppfylt. Det skal vedlegges en plan for sammenslåing som angitt i § 3.

§ 3 Krav til plan for sammenslåing

Styret i forvaltningsselskapet skal vedta en plan for sammenslåing. Planen skal undertegnes av styret og skal inneholde:

1. Begrunnelse for sammenslåingen.
2. Forventet virkning for andelseiere i verdipapirfondene som inngår i sammenslåingen.
3. Prinsipper for verdsettelse av verdipapirfondenes eiendeler som skal benyttes på tidspunktet for beregning av bytteforholdet.
4. Metode for beregning av bytteforholdet av verdipapirfondsandeler.
5. Planlagt virkningstidspunkt for sammenslåingen.

§ 4 Skriftlig informasjon om sammenslåingen til andelseierne

Sammen med den informasjon som skal gis etter verdipapirfondloven § 4-14 (3), skal forvaltningsselskapet gi skriftlig informasjon til den enkelte andelseier i de verdipapirfond som inngår i sammenslåingen om:

1. Navnet på det overdragende og det overtakende verdipapirfondet.
2. Betydningen av sammenslåingen, jf. § 1, og eventuell annen informasjon om hvordan sammenslåingen skal gjennomføres.
3. Begrunnelse for sammenslåing, jf. § 3 nr. 1.
4. Eventuelle vilkår Finanstilsynet har stilt for godkjenningen.

5. Retten til kostnadsfri innløsning, jf § 5.
6. At verken det overdragende eller det overtakende verdipapirfondet eller andelseierne skal belastes kostnader som følge av sammenslåingen, jf. § 6.
7. Eventuell øvrig informasjon som gjør andelseierne i stand til å foreta en velfundert vurdering av sammenslåingen og retten til kostnadsfri innløsning.

§ 5 Innløsning

Andelseierne i de verdipapirfond som omfattes av sammenslåingen har rett til kostnadsfri innløsning av sine andeler i kontanter. Rett til kostnadsfri innløsning gjelder i minimum 30 dager etter at andelseierne har fått informasjon om sammenslåingen i henhold til § 4.

§ 6 Kostnader, gebyrer, mv.

Verken det overdragende eller det overtakende verdipapirfondet eller andelseierne skal direkte eller indirekte belastes transaksjonskostnader, gebyrer eller noen andre kostnader, herunder vedtektsfestede tegningskostnader, i forbindelse med sammenslåingen.

§ 7 Etterfølgende uttalelse fra revisor

(1) Etter at sammenslåingen er gjennomført, skal det overtakende verdipapirfonds revisor uttale seg om følgende:

1. At sammenslåingen er gjennomført i henhold til de prinsipper og metode som er fastsatt i den vedtatte planen for sammenslåing i henhold til § 3 nr. 3 og 4.
2. Det faktiske bytteforholdet fastsatt på virkningstidspunktet for sammenslåingen.

(2) Uttalelsen skal sendes til Finanstilsynet senest tre måneder etter virkningstidspunktet for sammenslåingen. Kopi skal være tilgjengelig for andelseierne vederlagsfritt på forespørsel.

§ 8 Avvikling

(1) Andeler i det overdragende verdipapirfondet bør normalt ikke utstedes etter at styret i forvaltningsselskapet har besluttet sammenslåing.

(2) Originale vedtekter for det overdragende verdipapirfondet skal sendes inn til Finanstilsynet for sletting. Depotavtalen skal oppdateres tilsvarende.

§ 9 Verdipapirfond som forvaltes av ulike forvaltningsselskap

Forskriftens regler gjelder tilsvarende for verdipapirfond som forvaltes av to ulike forvaltningsselskap og for sammenslåinger som omfatter flere enn to overdragende verdipapirfond.

§ 10 Unntak fra forskriftens bestemmelser

Finanstilsynet kan i særlige tilfelle gjøre unntak fra forskriftens bestemmelser.

§ 10 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft dd.mm 2010.